

СЕКЦІЯ 6 Результати наукових досліджень студентів

Бабасва М.Н., Козирева О.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

yakakos74@gmail.com

Вирішення регіональних проблем є пріоритетним для всіх країн світу. Але кожна країна намагається їх розв'язати з урахуванням власних традицій і практик. Успішний досвід подолання проблем регіонального розвитку інших країн є важливим і актуальним, натомість він не ефективний для України, оскільки не враховує національні особливості.

Наявність існування комплексу взаємопов'язаних між собою регіональних проблем підтверджується нерівномірністю розвитку регіонів. Ця нерівномірність має тенденцію до зростання в часі. Її наявність в усіх сферах діяльності впливає на збільшення міжрегіональних і внутрішньорегіональних суперечностей, що гальмує сталий розвиток регіонів. З метою протидії процесам нерівномірного розвитку регіонів в Україні утворено Державний фонд регіонального розвитку (далі – ДФРР). Планування розподілу його коштів у 2018 році здійснювалось за даними показника валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу станом на 2015 рік.

Показник валового регіонального продукту (ВРП) у розрахунку на одну особу за період 2004–2015 рр. характеризується зростанням рівня міжрегіональних диспропорцій по країні у цілому з 6,6 разу у 2004 році до 14,5 разу у 2015 році.

Ряд регіонів покращили свій стан за цим показником. Зокрема, у місті Києві ВРП на одну особу у 2004 році становив 318 % до середнього значення показника по країні, а у 2015 році – 336 %. Для Вінницького регіону значення показника у 2004 році – 65 %, а у 2015 році – 80 %. У Кіровоградському регіоні – 70 % проти 85 %, у Львівському регіоні – 74 % проти 80 %.

Водночас спостерігається погіршення ситуації по ряду регіонів. Для Закарпатського регіону значення показника у 2004 році – 58 % до середнього значення показника по країні проти 50 % у 2015 році. У Рівненському регіоні – 66 % проти 65 %, у Чернівецькому регіоні – 49 % проти 44 %.

Виходячи з європейської практики розподілу регіонів за критеріями проблем у 2015 році майже половина регіонів України (44 %, або 11 регіонів із 25) відноситься до проблемних територій з показником ВРП на одну особу меншим ніж 75 % від середнього значення по країні. Отже, питання, що пов'язані із визначенням і вирішенням проблем розвитку регіонів, залишаються надалі актуальними.

Дослідженню різних аспектів проблем соціально-економічного розвитку регіонів присвячено роботи вітчизняних і зарубіжних учених: Н. Белікової, І. Благуна, О. Васильєва, І. Вахович, О. Геймана, П. Гудзя, М. Долішнього, Н. Кондратенко, Г. Мюрдаля, І. Сторонянської, С. Шульц, Т. Уманець та ін. Проблеми вдосконалення підтримки проблемних регіонів розглядали З. Варналій, В. Геєць, Б. Данилишин, М. Кизим, О. Козирева та ін. Проте питання щодо формування інструментів, що спрямовані на вирішення проблем сталого розвитку регіонів, залишаються невирішеними. Необхідно удосконалити оцінювання проблем сталого розвитку регіонів за рівнями, що дасть можливість вибору інструментів для їх подолання.

Враховуючи вищенаведене, поглиблення досліджень, пов'язаних із удосконаленням аналізу проблем сталого регіонального розвитку залишається надалі актуальним.

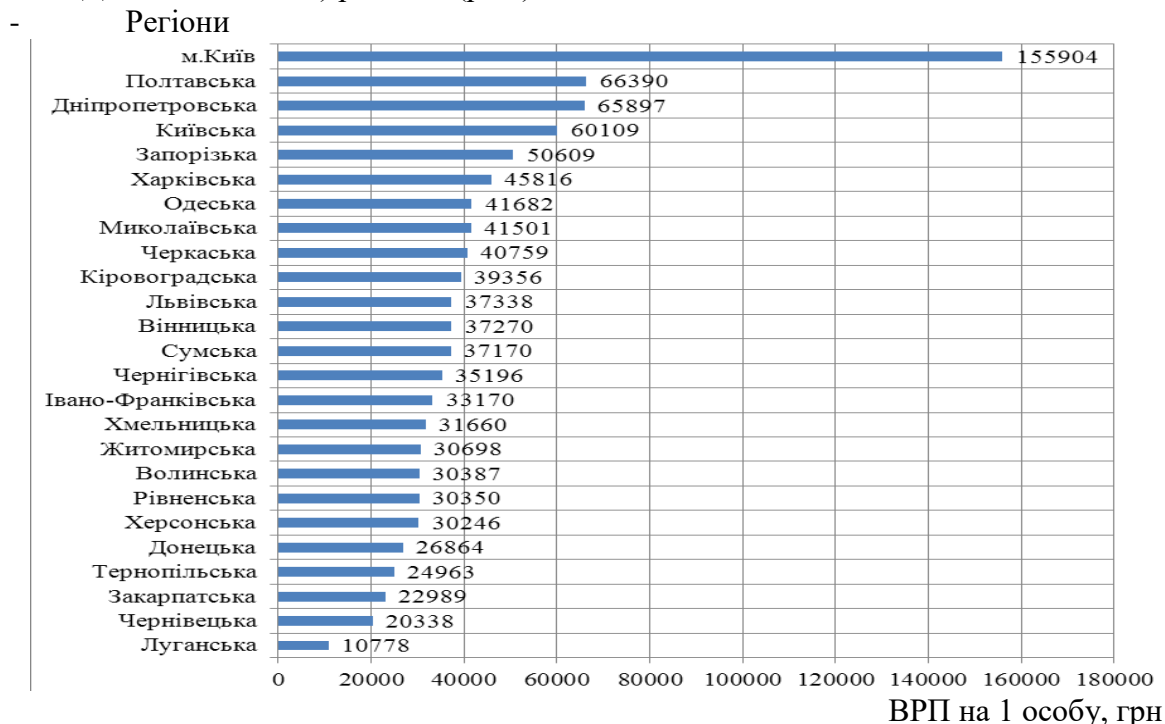
Пріоритети сучасного розвитку України та її регіонів формуються на основі узгодження із положеннями світової концепції сталого розвитку, цілі і пріоритети якої знайшли відображення в Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» та проекті Стратегії сталого розвитку України до 2030 року, що робить доцільним дослідження питань

управління територіальним розвитком, зокрема визначення і подолання регіональних проблем, з позиції сталого розвитку.

Функціонування територій в Україні, враховуючи їх різноманітність, відбувається як під впливом розвитку сильних сторін, так і в процесі вирішення наявних проблем, що потребують вчасного виявлення.

Проведена оцінка загального стану розвитку регіонів на основі зміни показників ВРП на одну особу за період 2004–2015 рр. дозволяє констатувати наявність у них певних проблем:

- за даними 2015 року 20 регіонів із 25 відстають від середнього показника ВРП на одну особу в країні (46,4 тис. грн на одну особу), найменші значення характерні для окремих західних (Чернівецька, Закарпатська, Тернопільська області) та східних (Луганська, Донецька області) регіонів (рис.);

Рис. Валовий регіональний продукт на одну особу по регіонах України, 2015 р.

- одним із самих низьких за весь аналізований період є показник ВРП на одну особу Чернівецької області, яка постійно перебуває в стані депресивної території;

- до проблемних територій також відносяться Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Рівненська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька області, показники ВРП на одну особу яких протягом всього часу не перевищують 75 % середнього значення в країні;

- погіршуються показники ВРП на одну особу в Закарпатській (з 58 % у 2004 році до 50 % у 2015 році), Івано-Франківській (з 72 % до 71 %), Рівненській (з 66 % до 65 %), Чернівецькій (з 49 % до 44 %), Донецькій (з 134 % до 58 %), Луганській (з 82 % до 23 % відповідно) областях;

- перелік регіонів із показниками ВРП на одну особу більше 90 % середнього значення в країні залишається незмінним – Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Одеська, Полтавська, Харківська області. Триває зміцнення позицій столичного регіону за показником ВРП на одну особу, він становить 336 % у 2015 році проти 318 % у 2004 році;

- на фоні наведених тенденцій зростає рівень міжрегіональних диспропорцій показників ВРП на одну особу від 6,6 разу у 2004 році до 14,5 разу у 2015 році.

Проведений аналіз більшого кола показників економічного, соціального, екологічного розвитку регіонів України також характеризується значними нерівномірностями і їх зростанням у часі, що підтверджує існування регіональних проблем, взаємозалежних і взаємопов'язаних між собою.

Література

1. Кизим М. О., Семигуліна І. Б., Олійник А. А., Шпілевський В. В. Можливості і загрози від членства СОТ для металургії // Оцінка наслідків членства України у світовій організації торгівлі : монографія / за заг. М. О. Кизима, І. Ю. Матюшенка. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2014. 212 с.
2. Кизим М. О., Хаустова В. Є., Шпілевський В. В. Перспективи розвитку ринку продукції машинобудування // Оцінка можливостей розширення і заміщення ринків збуту для продукції підприємств реального сектора України : монографія / за заг. ред. М. О. Кизима, І. Ю. Матюшенка. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2014. 280 с.
3. Козирева О.В. Концепція просторового соціально-економічного розвитку регіонів в Україні / О.В. Козирева, В.А. Євтушенко, Н.В. Демченко, С. В. Вельма // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. №2 (23) 2017.
4. Козирева О.В. Еволюція регіональної політики в Європейському союзі / О.В. Козирева, М.О. Кизим, В.Є. Хаустова // Науковий вісник Полісся № 4 (12), ч.1; 2017. С. 189-200.

Бабак І.С. Гладкова О.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

В умовах глобальної нестабільності на багатьох підприємствах склалися умови порушення фінансової діяльності. Основним засобом щодо забезпечення та стабілізації фінансового стану в таких умовах є антикризове управління, яке включає комплекс заходів щодо подолання кризових явищ на підприємстві та в майбутньому їх попередження.

Проведені теоретичні дослідження свідчать про те, що антикризове управління слід розглядати як функціональний напрям управління підприємством. Згідно з концепцією М. Мескона «процес планування, організації, контролю є необхідним, щоб досягти цілей, що поставлені перед організацією». Будь-яке управління повинне бути антикризовим, і тим більше стає таким по мірі того, як підприємство входить у стадію кризового розвитку. Ігнорування цього обумовлює суттєві негативні наслідки для суб'єкта підприємництва.

Слід зазначити, що насамперед людським чинником визначається антикризове управління. Лише усвідомлена діяльність людини дозволяє знаходити шляхи виходу з кризових умов та концентрувати всі зусилля для розв'язання складних проблем, поступово накопичувати досвід подолання криз та особливостей господарської системи підприємства. Антикризове управління розглядається як зовнішнє управління, що здійснюється спеціально підготовленими на підприємстві фахівцями. Об'єктом антикризового управління є причини виникнення та поглиблення кризи розвитку підприємства, що мають негативні наслідки для його життєдіяльності, їх усунення та запобігання прояву.

Метою антикризового управління виступають розробка та реалізація заходів, спрямованих на відновлення платоспроможного рівня підприємства та його фінансової стійкості для уникнення банкрутства.

На рис. 1. представлені сучасні підходи до діагностики фінансової кризи на підприємстві.